

Tidligere i Tidsskriftet

Stæng døren straks!

Det er «utelukket at nogen utenlandske læger herefter faar hverken midlertidig eller fast licentia i Norge», er budskapet fra Tidsskriftets redaktør i 1923. Advarselen var også klar da professorene A. Holst og H. Strøm skrev om samme sak nær 30 år tidligere: Hvis ikke myndighetene stengte døren, ville det komme en invasjon av utenlandske leger til Norge – det nye Kamerun. Det var en fornærmelse overfor den norske legestand dersom «kvaksalverne» fikk rett til å praktisere her til lands – med mindre de kunne skilte med en nobelpris.

En tysk lege og professor i zoologi som søkte om tillatelse til å utøve legevirksomhet i Norge, frembrakte harmdirrende utsagn i en «redaktionsartikel», datert Kristiania 15de januar 1894. Vedkommende «som efter at have gjort den bitre erfaring, at det zoologiske studium i hans hjemland ikke er nogen lukrativ beskæftigelse, nylig har underkastet sig eksamen ved et tysk universitet og nu ønsker at gjøre sine medisinske kundskaber frugtbringende hos os», var slett ikke velkommen:

Efter hvad der skede for 5 aar siden, da en anden tysk læge, efter en lignende ansøgning paa anbefaling af vore medicinske autoriteter meddeltes *licentia practicandi*, var det at forutse, at eksemplet vilde efterfølges. Imidlertid troede vi og med os visse- lig hele den norske lægestand, at man, om ikke af andre grunde, saa dog af skade var bleven klog. Saa er altsaa ikke tilfældet [...]

Vi er forberedt paa, at vore læsere med os vil spørge: Hvortil disse omsvøb? Er da ikke sagen let nok at overskue? Har vor medicinalstyrelse ikke bedre kjendskab til forholdene i vort land, kjender den ikke bedre lægernes ønsker og berettigede krav, end at den kan være i tvil om, hvorledes man bør forholde sig i dette tilfælde? Har den ikke øinene aabne for, at indvilgelsen af nærværende andragende vil være ensbetydende med at skaffe os en invasjon af tyske læger, der ikke kan finde soutien hjemme hos sig selv, og som vil betrakte vort land som et nyt Kamerun?

Redaksjonen hadde ikke innvendinger mot at tyskerens søknad ble forelagt Det medisinske fakultet for en uttalelse:

....thi vi nærer det sikre haab, at dette vil benytte anledningen til enstemmig at fra- raade dets indvilgelse. Herfor taler alle grunde, saavel hensynet til publikum, til lægestanden som til den medisinske videnskabs trivsel i vort land. [...]

Skulde det utænkelige ske, at det atter med eller uden anbefaling af vore medicinske autoriteter tillades en fremmed at udøve lægevirksomhet, da vil den norske lægestand for at værgе sig selv og sine medicinske institutioner være nødt til at forelægge den lovgivende myndighed forslag til forandringer i kvaksalverlovens § I.

1890-årenes debatt ble en gjenganger i flere av Tidsskriftets utgaver i 1923. Nok en gang var det søknad om lisens fra en tysk lege som fylte spaltene.

Ikke licentia til utenlandske læger. [...] Sent ifjor høst hadde vi under en samtale med hr. kontorschef H. Scharffenberg erfart, at Medicinaldirektøren i sterke uttrykk hadde fraaraadet at gi den tyske læge praksisrett. Vi har nu til overflod skaffet os en avskrift av Medicinaldirektørens uttalelse av 2den august 1922 og trykker den av her [...] med uteladelse av navn og sted.

Redaksjonen viser til at den fortsatt savner en del dokumenter i saken. Likevel mener forfatterne at uttalelsen «gir hold til «det merkelige og meget vigtige faktum [...], at der i den officielle lægefertegnelse ikke findes antydning til, at den sist omtalte tyske sanatorielæges licentia er tids- eller stedsbegrænset (med de derav flytende følger)...»

Det var maktpåliggende å repetere hva Axel Holst hadde skrevet 28 år tidligere: «Som dengang sier vi nu: Stæng døren!»

Spørsmålet i nutid og fortid. Slik lød overskriften i et nytt innlegg i sakens anledning, datert 15. mars 1923. Redaktøren fortalte om «en lignende saks skjæbne i begynnelsen av 1894», dvs. den tyske zoologiprofessoren og la til at Legeforeningens styre fulgte opp i 1889 med en enstemmig protest mot at lisens ble gitt utenlandske leger.

Svenske myndigheter var mer restriktive enn de norske til tross for at man der hadde langt færre legeårsverk per innbygger, anførte redaksjonen og viste til følgende tabell:

	Totalt befolkning	Publ. høgskoler	Per 1000 innb. avl. høgskolel.
1891	2 202	4 000 000	1 802
1891	2 279	4 000 000	1 819
1891	2 238	3 100 000	1 385
1891	2 437	3 000 000	1 230
1891	2 607	3 000 000	1 150

	Totalt befolkning	Publ. høgskoler	Per 1000 innb. avl. høgskolel.
1922	4 111	1 022 800	2 486
1922	4 111	2 020 800	4 916
1922	2 211	2 274 000	1 030
1922	2 202	2 482 800	1 127
1922	2 202	2 482 800	1 127

Dengang blev altsaa døren stængt. Men i 1918–1922 er den saa blit holdt mere end tilstrækkelig aapen. Ikke mindre end 18 utlændinger er tilstaaet en for det meste længere-varende licentia i disse faa aar.

I neste nr. skal vi saa sluttelig belyse de tilfælder av licentia, som er git i siste tid, da det er en overproduktion av norske læger.

På ettersommeren 1923 er det en protest fra styret i Yngre lægers forening som vies oppmerksomhet. En utenlandsk lege var blitt ansatt ved Reknes sanatorium, samtidig som det «forelaa søknad fra en fuldt kompetent norsk læge. Der var ovenkjøpet endda en søker med norsk medicinsk eksamen», skriver redaksjonen som sammenlikner med legedekningen i Sverige.

Norge – Sverige.

Paa sakens nuværende trin trækker vi bare en interessant sammenligning mellem lægeforholdene i vort eget land og i nabolandet mot øst.

Ifølge indhentede opplysninger har i de siste 20 aar ingen utenlandsk læge faat licentia practicandi i Sverige, – undtagen nobelprisvinderen, prof. Bárány. Vi vilde heller ikke nedlægge nogen protest mot, at en nobelprisvinder fikk licentia i Norge. – At der ikke er overflod paa læger i Sverige, ei heller har været det i den nærmeste foregaaende tid, viser følgende tal (*se tabell gjengitt i faksimile her*).

[...] I de siste 20 aar har antallet av læger i forhold til folkemængden i Sverige bare været litt over det halve av tallet i Norge. Og dog har Sverige ikke git licentia practi- kandi til en eneste utlænding, fraeregnet prof. Bárány altsaa.

Red.